

Nr 50.

Av herr Nilsson, Nils Anton, m. fl., om tillstånd för vissa föreningar att vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar anordna vadhållning för allmänheten med s. k. totalisator.

Inom alla länder, där hästavel bedrives, har erfarenheten visat, att statens ingripande är nödvändigt för att leda denna avel på riktiga banor. Denna statens ledande verksamhet i fråga om hästuppfödningen sker hos oss genom de statsbidrag, som ställas till förfogande för stuteriväsendet, vilket fungerar genom stuteriöverstyrelsen och statens hingstdepåers verksamhet, genom premieringar av hästar, åtgärder för inhemska häststammars tillvaratagande, stamboksföring och beviljande av avelslån m. m. Härigenom åsyftas att uppmuntra och befrämja de avelsriktningar, som inom varje ort hava de bästa naturliga betingelserna att leda till gott resultat samt att indirekt motverka sådan hästuppfödning, som är ändamålslös, onyttig eller skadlig.

Statsunderstöd kan icke undvaras för en ordnad hästavel, och det kan åtminstone i vårt land påvisas, att hästavelns framåtskridande eller tillbakagång står i direkt förhållande till statsbidragens ökning eller minskning.

De statsanslag, som av riksdagen anvisas till stuteriväsendet, äro numera icke på långt när tillräckliga för ändamålet. Det har på grund härav exempelvis varit nödvändigt att genom ändringar i reglementet för den statsunderstödda hästpremieringen utesluta vissa kategorier av hästar från rätt till penningpris, exempelvis kallblodiga avelshingstar inom 1, 2, 3 och 4 hästpremieringsdistrikten, samt att minska de redan förut knappt tillmätta stoppremierna, vilket utan tvivel kommer att inverka menligt på den kallblodiga hästavelns och i synnerhet på ardenneravelns fortsatta utveckling. Ej heller kunna de föreningar och sammanslutningar av olika slag, som arbeta på höjande av hästaveln, erhålla det understöd, de förtjäna.

Att under nu rådande ekonomiska förhållanden söka erhålla ökade statsbidrag till hästaveln torde vara utsiktslöst.

Det finnes emellertid en utväg att utan anlitande av statskassan erhålla medel till hästavelns understödjande. Denna utväg är att återmedgiva det sedan år 1896 förbjudna användandet av totalisator vid

trav- och kapplöpningar samt därvid föreskriva, att viss del av vadhållningssummorna skola tillfalla statsverket.

Frågan om återinförande av totalisatorn är icke ny. Den har förevarit vid riksdagen tvenne gånger, nämligen dels år 1911 genom motion i andra kammaren av herr Jespersion samt år 1920 genom motion i samma kammare av herr Torgén. I båda fallen hava motionerna avslagits.

Stuteriöverstyrelsen har i underdånigt utlåtande den 30 april 1912 över sakkunniges betänkande rörande åtgärder för främjande av landets hästavel utförligt redogjort för totalisatorsfrågan och därvid livligt tillstyrkt att vissa av Kungl. Maj:t auktoriserade föreningar måtte kunna medgivas tillstånd att i samband med hästtävlingar anordna vadhållning för allmänheten medelst totalisator under villkor, bland andra, att vederbörande förenings vinst på totalisatorn skulle efter skäligt avdrag för omkostnaderna få användas till hästavelns befrämjande.

Sverige och Norge äro de enda länder, inom vilka travtävlingar och kapplöpningar äga rum utan att totalisatorvadhållning förekommer. I Finland infördes totalisatorn år 1921. I Tyskland och Frankrike kan hästavelns uppsving till en även för dessa stora länder verkligt betydelsefull näringsgren dateras från tiden för totalisatorns börjande användning. I dessa och andra länder hava vederbörande budgeter helt och hållet kunnat befrias från utgifter för hästavel och stuteriväsende, som rikligt underhållas av totalisatorsmedlen, oaktat utgifterna för hästavelns befrämjande där äro oerhörda. Sålunda understöddes i Frankrike före kriget hästaveln med över 17 miljoner francs om året, vilka medel uteslutande inflöto från totalisatorn. Danska staten uppbar i totalisatorsskatt år 1920 omkring 1,600,000 kronor och år 1921 omkring 1,400,000 kronor. Med allenast hälften eller tredjedelen av dessa senare summor skulle vår hästavel kunna understödjas på ett helt annat sätt än nu.

De skäl, som åberopats mot återinförande i vårt land av användningen av totalisator vid travtävlingar och kapplöpningar, äro huvudsakligen två, nämligen dels den fara för allmänna moralen, som skulle ligga i tillåtandet av mer eller mindre äventyrligt spel, dels ock i det djurplågeri, som förmenats vara oskiljaktigt från kapplöpningar och nu alltså indirekt skulle tillåtas genom kapplöpningarnas främjande.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott vid 1911 års riksdag uttalade dessutom i sitt utlåtande över herr Jespersons förenämnda motion visst tvivel om att travtävlingar och kapplöpningar över huvud taget vore av någon nytta för höjandet av hästaveln.

Den farhåga att svenska folkets moral skulle menligt påverkas av totalisatorspel, vilken farhåga väl var förnämsta anledningen till att totalisatorn förbjöds år 1896, torde numera kunna lämnas ur räkningen. Under de år, som följt från nämnda tid, hava lotterier för allehanda ändemål och med allt större omfattning tillåtits, och det kan dock säkert icke påvisas att det moraliska tillståndet nu är sämre än då, i varje fall icke av denna anledning. Ej heller kan det påstås, att de folk, hos vilka totalisatorspel är medgivet, stå på en lägre moralisk nivå än vi. Det bör ock framhållas att totalisatorspelet givetvis måste försiggå under sträng kontroll.

Även talet om att trav- och kapplöpningar skulle vara förenade med djurplågeri av de däri deltagande hästarna torde numera hava till stor del tystnat, sedan det i allmänna medvetandet blivit allt klarare, att träning och tävlingar äro de mest betydelsefulla faktorer för fysisk utveckling av alla levande varelser. Härvid må ock åberopas vad stuteriöverstyrelsen i sitt ovannämnda utlåtande den 30 april 1912 anfört i i detta ämne.

»Det är för övrigt självklart» — säger styrelsen — »att påståendena om kapplöpningshästarnas pinande och överansträngande icke äro överensstämmande med verkliga förhållandena. Hästar, värda att sättas i träning, representera nämligen ett så avsevärt kapital och deras förmåga att vid tävlingarna prestera sitt allra bästa är så beroende av god och förståndig omvårdnad, att ingen hästägare tillåter sig att utsätta ett sådant djur för vanvård eller misshandel. Sanningen är att få om ens några hästar få en så god och omsorgsfull skötsel som de i träning varande. Träningsarbetet går ut på att långsamt och successivt bringa hästen i bästa möjliga kondition för de tävlingar, i vilka han skall taga del. Genom lämpligt avvägd motion, kraftig utfodring med bästa möjliga foderämne och all annan tänkbar omvårdnad söker man så småningom stärka hela kroppsstitutionen, och träningsarbetets första och sista regel blir att aldrig överanstränga djuret och över huvud taget hålla det friskt och sunt.»

Stuteriöverstyrelsen slutar med att anföra följande yttrande av ordföranden i Svenska veterinärläkareföreningen, professor J. G. H. Wennerholm: »De grunder för djurens vårdande, som göra sig gällande i kapplöpningsstallarna, sträcka sina välgörande verkningar långt utom dessa, de återverka så småningom på hästens vård i sin helhet och tjäna därigenom djurskyddssaken i högst beaktansvärd grad.»

Vad slutligen angår frågan om tävlingarnas betydelse för hästaveln såsom sådan torde det tillåtas att åberopa följande anförande av stute-

riöverstyrelsen i samma utlåtande: »Den engelska fullblodshästen, vilken snart sagt över hela världen användes till förbättrande av den ädla hästaveln, är en produkt av över 100-årig prövning på galoppbanan med därav föranlett avelsurval. Den har dessa tävlingar och den för desamma nödvändiga, föregående träningen att tacka för sin tillkomst och för utvecklandet av de egenskaper, som främst krävas av en ädel häst, nämligen energi, uthållighet, hårdhet och snabbhet, och ännu har härutinnan intet annat hästslag kunnat mäta sig med densamma. Om dessa tävlingar eller prov inställdes skulle den engelska fullblodshästen säkerligen inom få decennier hava förlorat sin överlägsenhet över andra hästslag.»

Härtill kan läggas att det är just på grund av de egenskaper, vilka ådagaläggas på kapplöpnings- eller travarebanan, som avelsdjuren utväljas för att fortplanta dessa egenskaper.

Återinförandet av totalisatorn åsyftar att väcka ökat intresse för trav- och galopptävlingar och att medelst de från totalisatorn till statskassan inflytande penningmedeln kunna kraftigare än som nu är fallet understödja hästaveln i sin helhet, således icke endast den nordsvenska och den varmblodiga hästaveln, utan i förhållandevis lika hög grad ardenneraveln.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t för beredande av medel till understöd av *landets hästavel* för såväl varm- som kallblodig avel medgiva, att vissa av Kungl. Maj:t godkända föreningar må vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar tillåtas anordna vadhållning för allmänheten med s. k. totalisator under villkor att föreningarnas vinst av totalisatorn, med skäligt avdrag för omkostnaderna, inbetalas till statverket för ovan angivna ändamål, samt i övrigt under iakttagande av de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäligt utfärda.

Stockholm den 21 januari 1922.

Nils Ant. Nilsson.
Östrabo.

Elof B. Andersson.

A. O. Frändén.

Jöns Jönsson.
Slätåker.